

Svobodná věda a peníze

Zvláštností toho, že se člověk na prvním místě rozhodne a i nadále převážně rozhoduje věnovat své hlavní síly filosofování, ale že se takřka po celý svůj „produktivní“ život nemá možnost věnovat tomuto svobodně zvolenému úkolu a snad posláním profesionálně, se stává jakási neplánovaná distancovanost od sebeuplatňování a zejména soutěživosti jak s těmi, kdo se profesionálně daleko intenzivněji zabývají tím, co takový člověk dělá pro obživu, tak zejména s těmi, kdo se mohli ve filosofii profesionalizovat. To je pak ještě umocněno v takových okolnostech, které regulární profesionalizaci ve filosofii nepřejí nebo ji vysloveně deformují (především mimofilosofickými tlaky). V tomto smyslu se posléze ukazuje, že do jisté míry představují jistou překážku v cestě takového člověka, který se oddal pěstování filosofie a měl to (poněkud i problematické) štěstí, že se mohl věnovat kariéře vysokoškolského pedagoga, právě i jeho povinnosti placeného učitele, jaké mu ukládá příslušný univerzitní řád. A vlastně to nevypadá o nic lépe, když má takový člověk „štěstí“, že nemusí připravovat přednášky o něčem, čím se právě nezabývá, ani zkoušet, ani číst studentské práce atd., ale může se stát „vědeckým pracovníkem“ třeba v nějakém ústavu Akademie apod. Tam je zase pod jinými tlaky, v neposlední řadě pod tlakem trendů a tendencí v oboru. V jistém smyslu i dnes a ve všech společnostech platí, že filosofii a filosofováním by se člověk neměl „živit“, neměl by za to být placen – ostatně jako to platí i na špičkových pozicích vědeckých a jak na to vzpomíná třeba Rádl, když připomíná „zásadu“ Bohuslava Raýmana, že vědec by měl být bohatý, anebo by se měl bohatě oženit – jinak ať se rozloučí s myšlenkou svobodného bádání.

(Písek, 090301-4.)